

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

**ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ»**

(для студентів 2 курсу заочної форми навчання ФПО і ЗН напрямку підготовки
6.030509 «Облік і аудит»)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни “Система національних рахунків” (для студентів 2 курсу заочної форми навчання ФПО і ЗН напрямку підготовки 6.030509 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Є. В. Гавриличенко, С. С. Родченко; – Х.: ХНАМГ, 2011. – 14 с.

Укладачі: Є. В. Гавриличенко, С. С. Родченко

Рецензент: зав. кафедри економіки підприємств міського господарства Харківської національної академії міського господарства, доктор економічних наук, професор А. Є. Ачкасов.

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу і узгоджена з орієнтовною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Рекомендована для студентів економічних спеціальностей.

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 30.08.2010 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4 Рекомендована література.....	6
1.5 Анотація програми навчальної дисципліни	7
2 РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
2.1 Структура навчальної дисципліни.....	8
2.2 Тематичний план навчальної дисципліни	8
2.3 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента	10
2.4 Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента	11
2.5 Засоби контролю та структура залікового кредиту	12
2.6 Методи та критерії оцінювання знань.....	12
2.7 Інформаційно-методичне забезпечення.....	13

ВСТУП

Система національних рахунків (СНР) у цей час в усьому світі являє собою найважливіший розділ економічної статистики й загальної системи економічної інформації, необхідної для регулювання ринкової економіки. СНР дозволяє одержувати, систематизувати й поширювати дані про функціонування національної економіки, порівнянні в міжнародному масштабі. Крім того, для аналізу динаміки (ex ante і ex post) економічного розвитку країни необхідна можливість одержання порівнянних з агрегатами СНР макроекономічних показників розвитку економіки в соціалістичний період.

У світовому співтоваристві СНР - це універсальна економіко-статистична мова, що дозволяє спілкуватися економістам всіх країн і всіх напрямків, державним діячам, політикам, соціологам, фінансистам і фахівцям в області держуправління.

Курс «Система національних рахунків» в сучасних умовах є однієї з важливих дисциплін при підготовці фахівців в економічних і фінансових вузах.

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» (галузевий стандарт вищої освіти, 2006 р.);

Навчальний план підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит», 2008 р.).

Програма ухвалена кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 30.08.2010 р. та Вченою радою факультету Післядипломної освіти і заочного навчання (протокол №1 від 03.09.2010р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета: засвоєння знань про сутність, структуру та зміст різних систем макроекономічного рахівництва, які використовуються в економічній практиці, насамперед про систему національних рахунків (СНР), що є сучасним міжнародним стандартом у національному рахівництві.

Завдання: використати можливості навчального процесу для засвоєння студентами основ методології побудови основних рахунків, що розробляються на макрорівні, проблем розробки системи національних рахунків України в умовах переходу до ринкових відносин.

Предмет вивчення у дисципліні: теоретико - методологічні основи побудови систем макроекономічного рахівництва.

Таблиця 1.1 - Місце дисципліни в структурно - логічній схемі підготовки бакалавра

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
політична економія макроекономіка	статистика фінанси національна економіка оподаткування підприємств

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ (2/72)

ЗМ 1. Теоретико-методологічні основи макроекономічного рахівництва (0,5/18)

Теоретичні основи виникнення макроекономічного рахівництва. Існуючі системи макроекономічного рахівництва, їх характеристика, історія розвитку.

ЗМ 2. Особливості побудови й використання СНР (1,5/54)

Система національних рахунків, її структурна характеристика. Методологія побудови консолідованих рахунків. Агрегати СНР, методологія їх обчислення. Особливості впровадження і використання СНР в Україні.

1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально- побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень: Теоретичні основи виникнення макроекономічного рахівництва. Існуючі системи макроекономічного рахівництва, їх характеристика, історія розвитку.	виробнича	організаційна, управлінська, виконавська
Алгоритмічний рівень: засвоєння знань з теорії і практики побудови СНР, складання рахунків СНР, вирішення типових задач	виробнича	організаційна, управлінська, виконавська
Евристичний рівень: спланувати роботу, сформувавти робочий план	соціально- виробнича	організаційна, управлінська, проектувальна

1.4 Рекомендована література

Бібліографічні описи, Інтернет адреси		Теми, де застосовується
1. Основна література		
1.1	Моторин, Р. М. Система національних рахунків. Навч. посіб. [Текст] / Р. М. Моторин, Т. М. Моторина. – К. :КНЕУ, 2001 – 336 с.	1, 2, 3, 4, 5, 6
1.2	Курсе социально – экономической статистики: Учебник для ВУЗов [Текст] / под. ред. М. Г. Назарова. – М. :Финстатинформ, ЮНИТИ – ДАНА, 2000. – 771 с.	1, 2, 3, 4, 5, 6
1.3	Швецъ, В. Г. Теория бухгалтерского обліку: Навч. посіб. [Текст] / В. Г. Швецъ. – К. : Знання, 2004. – 444 с.	1, 2, 3, 4, 5, 6
2. Додаткові джерела		
2.1	Салин, В. Н. Макроэкономическая статистика: Уч. пособие [Текст] / В. Н.Салин, В. Г. Медведев, С. И. Кудряшова, Е. П. Шпаковская. – М. :Дело, 2001 – 336 с.	3, 4, 6
2.2	Статистика финансов: Учебник [Текст] / под. ред. проф. В. Н. Салина. – М. :Финансы и статистика, 2000. – 816 с.	1, 3, 4, 6
3. Методичне забезпечення		
3.1	Конспект лекцій з курсу “Система національних рахунків” (для студентів заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 (0501) спеціальності «Облік і аудит» факультету післядипломної освіти і заочного навчання). / В.Ф.Петрова, Є.В. Гавриличенко; Харк. Нац.акад.міськ. госп – ва; – Х.: ХНАМГ, 2010. - 131с.	
3.2	Методичні вказівки до проведення практичних занять, виконання контрольної і самостійної робіт з курсу “Система національних рахунків” (для студентів 3 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 (0501) спеціальності «Облік і аудит» факультету післядипломної освіти і заочного навчання). Укл.: Петрова В.Ф., Гавриличенко Є. В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 23с.	

1.5 Анотація програми навчальної дисципліни

Система національних рахунків

Робоча програма дисципліни розроблена у відповідності до вимог державних освітніх стандартів вищої професійної освіти за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Метою вивчення дисципліни є засвоєння знань про сутність, структуру та зміст різних систем макроекономічного рахівництва, які використовуються в економічній практиці, насамперед про систему національних рахунків (СНР), що є сучасним міжнародним стандартом у національному рахівництві. Для досягнення мети навчальний процес спрямовано на теоретико-методологічних основ побудови систем макроекономічного рахівництва. В робочій програмі викладені питання, що розкриваються в двох змістовних модулях: теоретико-методологічні основи макроекономічного рахівництва, особливості побудови й використання СНР.

The System Of National Accounts

The discipline working program is developed according of the requirements the state educational standards of higher education in the direction 6.030509 "Accounting and auditing". The purpose of the discipline is the assimilation of nature, structure and content of the different systems of macroeconomic accounting knowledge, which are used in economic practice, especially on the System of National Accounts (SNA), which is the latest international standard in national accounting. To achieve the goal of the educational process is aimed at theoretical and methodological bases for the construction of systems of macroeconomic accounting. The working program questions are submitted in following two substantial modules: theoretical and methodological foundations of macroeconomic accounting, the SNA construction and use particularly.

Система национальных счетов

Рабочая программа дисциплины разработана в соответствии с требованиями государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования по направлению подготовки 6.030509 "Учет и аудит". Целью изучения дисциплины является усвоение знаний о сущности, структуре и содержании разных систем макроекономического счетоводства, которые используются в экономической практике, прежде всего о системе национальных счетов (СНС), которая является современным международным стандартом в национальном счетоводстве. Для достижения цели учебный процесс направлен на теоретико-методологические основы построения систем макроекономического счетоводства. В рабочей программе изложенные вопросы, которые раскрываются в двух содержательных модулях: теоретико-методологические основы макроекономического счетоводства, особенности построения и использования СНС.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Структура навчальної дисципліни

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 72	Напрямок 6.030509 «Облік і аудит» Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Варіативна (за вибором студента) Рік підготовки: 2-й Семестр: 4-й Лекції – 6 год. Практичні – 4 год. Самостійна робота – 62 год. Вид підсумкового контролю – залік

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 10% до 90%.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2 Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Система національних рахунків» складається з двох змістових модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, самостійна робота студента.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Теоретичні основи виникнення макроекономічного рахівництва.

Процес розширеного відтворення і системи макроекономічного рахівництва. Теоретичні засади макроекономічного рахівництва. Об'єкт і предмет систем національного рахівництва.

Тема 2. Існуючі системи макроекономічного рахівництва, їх характеристика, історія розвитку.

Історія розвитку систем національного рахівництва. Сутність балансу народного господарства БНГ. Етапи розвитку Системи національних рахунків (СНР). Системи макроекономічного обліку, їхня порівняльна характеристика.

Тема 3. Система національних рахунків, її структурна характеристика.

Система національних рахунків: визначення, користувачі й основні елементи інформації. Основні категорії і класифікації СНР. Взаємозв'язок між СНР і бухгалтерським обліком.

Тема 4. Методологія побудови консолідованих рахунків.

Консолідовані рахунки СНР, їх взаємозв'язок, призначення. Методологія побудови поточних рахунків. Методологія побудови рахунків нагромадження. Рахунки «іншого світу».

Тема 5. Агрегати СНР, методологія їх обчислення.

Основні макроекономічні показники в СНР. Методи обчислення Валового внутрішнього продукту. Методологія визначення національного багатства в СНР.

Тема 6. Особливості впровадження і використання СНР в Україні.

Необхідність застосування СНР в Україні. Сучасний стан національного рахівництва і проблеми його розвитку.

2.3 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 2.1. - Розподіл часу за модулями і змістовими модулями (заочне навчання)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Семінари, практичні	Лаб.	СРС
Модуль	2,0/72	6	4	-	62
ЗМ 1.1. Теоретико-методологічні основи макроекономічного рахівництва	0,5/18	2,0	1	-	13,00
ЗМ 1.2. Особливості побудови й використання СНР	1,5/54	4,0	3	-	49,00

Таблиця 2.2. - Лекційний курс (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.030509 О і А
<u>ЗМ 1.1. Теоретико-методологічні основи макроекономічного рахівництва</u>	2,0
1. Теоретичні основи виникнення макроекономічного рахівництва.	1,0
2. Існуючі системи макроекономічного рахівництва, їх характеристика, історія розвитку	1,0
<u>ЗМ 1.2. Особливості побудови й використання СНР</u>	4,0
1. Система національних рахунків, її структурна характеристика	1,0
2. Методологія побудови консолідованих рахунків	1,0
3. Агрегати СНР, методологія їх обчислення	1,0
4. Особливості впровадження і використання СНР в Україні	1,0
РАЗОМ:	6

Таблиця 2.3. - Практичні заняття (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.030509 О і А
<u>ЗМ 1.1. Теоретико-методологічні основи макроекономічного рахівництва</u>	1,0
1. Теоретичні основи виникнення макроекономічного рахівництва.	0,5
2. Існуючі системи макроекономічного рахівництва, їх характеристика, історія розвитку	0,5
<u>ЗМ 1.2. Особливості побудови й використання СНР</u>	3,0
1. Система національних рахунків, її структурна характеристика	0,5
2. Методологія побудови консолідованих рахунків	1,0
3. Агрегати СНР, методологія їх обчислення	1,0
4. Особливості впровадження і використання СНР в Україні	0,5
РАЗОМ:	4

2.4 Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємства та його структурних підрозділів.

Таблиця 2.4. - Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
	О і А	
1	2	3
<u>ЗМ 1.1. Теоретико-методологічні основи макроекономічного рахівництва</u>	13,0	
1. Огляд основної та додаткової літератури	5	Конспект
2. Т.1. Теоретичні основи виникнення макроекономічного рахівництва: - ведення термінологічного словника [3.2] - розгляд контрольних запитань [3.2] - тестові завдання [3.2]	4	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
3. Т.2. Існуючі системи макроекономічного рахівництва, їх характеристика, історія розвитку: - ведення термінологічного словника [3.2] - розгляд контрольних запитань [3.2] - тестові завдання [3.2]	4	Відповіді у зошиті для самостійних робіт

1	2	3
ЗМ 1.2. Особливості побудови й використання СНР	49,00	
1.Огляд основної та додаткової літератури	10	Конспект
2.Т.3. Система національних рахунків, її структурна характеристика: - ведення термінологічного словника [3.2] - розгляд контрольних запитань [3.2] - тестові завдання [3.2]	6	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
3.Т.4. Методологія побудови консолідованих рахунків: - ведення термінологічного словника [3.2] - розгляд контрольних запитань [3.2] - тестові завдання [3.2]	6	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
4.Т.5. Агрегати СНР, методологія їх обчислення: - ведення термінологічного словника [3.2] - розгляд контрольних запитань [3.2] - тестові завдання [3.2]	6	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
5.Т.6. Особливості впровадження і використання СНР в Україні: - ведення термінологічного словника [3.2] - розгляд контрольних запитань [3.2] - тестові завдання [3.2]	6	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
Виконання контрольної роботи [3.2]	15	Оформлення у відповідному порядку згідно з вимогами [3.2]
РАЗОМ:	62	

2.5. Засоби контролю залікового кредиту

Таблиця 2.5 – Засоби контролю залікового кредиту

Види та засоби контролю
Модуль 1. Поточний контроль зі змістових модулів
1. Вибіркове опитування на практичних заняттях
2. Контрольна робота
Підсумковий контроль за модулем 1
Залік (усне опитування)

2.6 Методи та критерії оцінювання знань

Результати поточної навчальної діяльності з дисципліни «Система національних рахунків» оцінюються таким чином: усне опитування, виконання практичних завдань, оцінювання результатів самостійної роботи

студентів, які подаються у вигляді контрольної роботи.

Підсумком вивчення дисципліни є складання заліку, який оцінюється за двобальною шкалою: «залік» або «незалік».

«Залік» виставляється студентові, який виявив повне знання з поставлених питань, вільно володіє матеріалом, логічно та ґрунтовно відповідає на поставлені питання, вміє застосувати отримані знання для аналізу та розробки практичної діяльності підприємства або виявив повне знання з поставлених питань, але припускається логічної непослідовності або не може застосувати отримані знання при практичному розв'язанні завдань. При цьому, студент вміє виправити неточності відповіді після зауваження викладача та застосувати знання на практиці.

«Незалік» виставляється якщо студент не володіє знанням суттєвих елементів навчального матеріалу, припускається грубих помилок.

2.7 Інформаційно-методичне забезпечення

	Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Теми, де застосовується
1. Основна література		
1.1	Моторин, Р. М. Система національних рахунків. Навч. посіб. [Текст] / Р. М. Моторин, Т. М. Моторина. – К. :КНЕУ, 2001 – 336 с.	1, 2, 3, 4, 5, 6
1.2	Курс социально – экономической статистики: Учебник для ВУЗов [Текст] / под. ред. М. Г. Назарова. – М. :Финстатинформ, ЮНИТИ – ДАНА, 2000. – 771 с.	1, 2, 3, 4, 5, 6
1.3	Швець, В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. [Текст] / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2004. – 444 с.	1, 2, 3, 4, 5, 6
2. Додаткові джерела		
2.1	Салин, В. Н. Макроэкономическая статистика: Уч. пособие [Текст] / В. Н.Салин, В. Г. Медведев, С. И. Кудряшова, Е. П. Шпаковская. – М. :Дело, 2001 – 336 с.	3, 4, 6
2.2	Статистика финансов: Учебник [Текст] / под. ред. проф. В. Н. Салина. – М. :Финансы и статистика, 2000. – 816 с.	1, 3, 4, 6
3. Методичне забезпечення		
3.1	Конспект лекцій з курсу “Система національних рахунків” (для студентів заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 (0501) спеціальності «Облік і аудит» факультету післядипломної освіти і заочного навчання). / В.Ф.Петрова, Є.В. Гавриличенко; Харк. Нац..акад.міськ. госп – ва; – Х.: ХНАМГ, 2010. - 131с.	
3.2	Методичні вказівки до проведення практичних занять, виконання контрольної і самостійної робіт з курсу “Система національних рахунків” (для студентів 3 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 (0501) спеціальності «Облік і аудит» факультету післядипломної освіти і заочного навчання). Укл.: Петрова В.Ф., Гавриличенко Є. В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 23 с.	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни
«Система національних рахунків» для студентів 2 курсу заочної форми
навчання ФПО і ЗН напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Укладачі: **ГАВРИЛИЧЕНКО** Євгенія Вікторівна
РОДЧЕНКО Світлана Сергіївна

Комп'ютерна верстка: *І. О. Храпко*

План 2010, поз. 346 Р

Підп. до друку 10.05.2011 р.
Друк на ризографі
Тираж 15 пр.

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 0,6
Зам. № 7431

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011 р.